

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМНИЦТВА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Д.А. Антонюк, К.І. Антонюк

У статті проведено аналіз інституціонального базису інфраструктури підприємництва в програмних документах національного та регіонального рівнів. Встановлена невизначеність, незакріпленість, фрагментарність відображення проблем і перспектив розвитку інфраструктури підприємництва в загальнодержавних стратегічних документах. З огляду на сучасний етап європейської інтеграції зазначена необхідність актуалізації ролі інфраструктури підприємництва регіону в міжнародних зв'язках і угодах. Запропонована функціонально-структурна схема розбудови інституціонального базису стратегії модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції України з конкретизацією програмних документів, інституцій і джерел фінансування.

Розроблено систему стратегічних пріоритетів і тактичних завдань модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва регіонів у процесі євроінтеграції на основі програмно- та проблемно-цільового підходів. Перший дозволив сформулювати такі стратегічні пріоритети: створення інституціональної бази випереджаючого розвитку підприємництва України на інноваційних засадах; удосконалення структурної побудови та системи управління інфраструктурою підприємництва в процесі євроінтеграції; оптимізація компонентів інституціональної інфраструктури підприємництва; упровадження електронної інфраструктури підприємництва. Проблемно-цільові установки, одержані на основі квантифікованого SWOT-аналізу та розроблення «дерева рішень», дозволили виявити ключові тактичні завдання (інституціональна інтеграція інфраструктури підприємництва регіонів України і країн ЄС, упровадження інститутів інфраструктурного забезпечення в умовах інтеграції, розбудова інтегрованих інститутів електронної інфраструктури підприємництва), які взаємопов'язані між собою на різних рівнях ієрархії управління та корелюють зі стратегічними пріоритетами побудови «нової економіки» ЄС.

Ключові слова: підприємництво, інституціональна інфраструктура підприємництва регіону, європейська інтеграція, стратегічні пріоритети, проблемно-цільове, програмно-цільове програмування.

Dmitriy Antoniuk, Katerina Antoniuk

FORMATION OF STRATEGIC PRIORITIES FOR THE MODERNIZATION OF THE ENTREPRENEURSHIP'S INSTITUTIONAL INFRASTRUCTURE IN THE REGIONS OF UKRAINE IN THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS

The article analyzes the institutional basis of business infrastructure in program documents at national and regional levels. The uncertainty, non-forensicity, fragmentary reflection of problems and perspectives of the development the entrepreneurship infrastructure in national strategic documents have established. Considering the European integration process, the necessity of actualization the role of the regional entrepreneurship infrastructure in international relations and agreements have indicated. The functional and structural scheme of the institutional

Антонюк Дмитро Анатолійович – доктор економічних наук, доцент, віце-президент Запорізької торгово-промислової палати

Антонюк Катерина Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу та логістики Запорізького національного технічного університету

base modernizations strategy of regional entrepreneurship infrastructure in the process of European integration of Ukraine with the specification of program documents, institutions and sources of financing have proposed.

The system of strategic priorities and tactical problems of business infrastructure modernization in European integration is based on program- and problem-based approaches. The first allowed to formulate the following strategic priorities: creating the institutional framework of advanced development enterprise of Ukraine on innovative principles; improving structural construction and management of business infrastructure in European integration; optimization of components; the introduction of e-business infrastructure. Problem-target plans, prepared on the basis quantificate SWOT-analysis and the development of decision trees have identified key tactical tasks (institutional integration of business infrastructure regions of Ukraine and the EU, implementing institutions infrastructural support in terms of integration, development the integrated institutions of e-business infrastructure), which interconnected at various levels of management hierarchy and correlate with the strategic priorities of building a "new economy" of the EU.

Keywords: business, institutional business infrastructure of the region, European integration, strategic priorities, problem-based, target-oriented programming.

Неодмінною передумовою зміцнення конкурентоспроможності національної економіки є розвиток підприємництва, особливо малого і середнього, на основі сприятливих умов створення, ведення і ліквідації бізнесу та розвиненої інфраструктури підприємництва в регіонах країни. У формуванні ефективної системи засобів стимулювання підприємницької діяльності, адаптації малих і середніх підприємств (МСП) до конкурентних умов участі в процесах глобальної економічної інтеграції визначальну роль відіграє саме інституціональний базис інфраструктури підприємництва.

Розвитку інфраструктури підприємництва приділялася увага в стратегічних програмних документах країни та регіонів, законодавчих актах останніх років («Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»; Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року; Закон України «Про засади державної регіональної політики»). Проте на сьогодні інституціональний базис інфраструктури підприємництва України ще не сформований, відсутня дієва державна підтримка підприємництва в регіонах, недостатньо скоординована взаємодія держави й приватного сектору щодо розвитку і ефективного використання інфраструктури.

Введення в дію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, взаємне відкриття ринків, імплементація технічних вимог до якості товарів (послуг) потребують зміни інституційно-правового забезпечення, етики ведення бізнесу, підвищення якості підготовки підприємців, забезпечення рівності доступу до інформаційних, фінансових, матеріальних, кадрових ресурсів, захисту інтересів вітчизняного підприємництва на національному, міжнародних, у т. ч. європейському, ринках на основі нових пріоритетів і форм функціонування інфраструктури.

Адаптування інфраструктури підприємництва до європейських вимог і практики в регіонах України через соціальні, політичні причини та інституціональну недосконалість у короткотерміновій перспективі є складним завданням, а отже, потребує теоретичного осмислення та вирішення.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що різні аспекти інфраструктури підприємництва, історико-філософські тенденції розвитку інфраструктури ринку і підприємництва ґрунтовно досліджені вітчизняними науковцями (Д. Буркальцева, З. Варналій, О. Дикий, С. Дорошева, С. Дрига, Ю. Єхануров, Н. Захарченко, А. Зудін, В. Зянько, І. Каракулева, Д. Ляпін, В. Ляшенко, В. Мальцев, М. Мельник, Л. Ситнік, С. Соколенко, Г. Чижиков, М. Юденко), так і зарубіжними (Н. Агурбаш, І. Ансофф, Е. Бухвальд, А. Віленський, А. Гофман, Р. Донер, П. Друкер, Д. Кліланд, Б. Мільнер, М. Олсон, В. Рубе, Д. Хассі, Б. Шнайдер). Дослідниками проаналізовано окремі напрями (інформаційний, фінансовий, правовий, організаційно-технічний, інноваційний) підтримки бізнесу, запропоновано організаційно-економічні механізми розвитку інфраструктури підприємництва в регіонах. Дослідженнями проблем регіоналізації, посилення регіональної компоненти державного управління та вдосконалення інституціонального забезпечення регіонального розвитку України займаються провідні вітчизняні вчені О. Амосов, О. Амоша, С. Біла, Д. Буркальцева, З. Варналій, В. Воротін, В. Дергачов, Я. Жаліло, В. Кравців, А. Мельник, Г. Мостовий, С. Шульц.

Попри вагомий науковий доробок учених, розробка методологічних основ формування і розвитку інституціонального базису підприємницької діяльності залишається незавершеною, наукові публікації оминають увагою проблему розвитку й ефективного функціонування інфраструктури підприємництва на регіональному рівні системної ієрархії, особливо її зміни під впливом процесів глобальної та мегарегіональної інтеграції. Актуальність розв'язання цих проблем зумовлює визначення мети та змісту дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є формування стратегічних пріоритетів модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва (ІІП) регіонів України в процесі європейської інтеграції.

Методологія дослідження процесу модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва під впливом євроінтеграції передбачає насамперед урахування регіональних особливостей при

дослідженні поточного стану ІПП. Імплементация в Україні нових умов функціонування підприємництва відповідно до вимог «спільного доробку» ЄС (*acquis communautaire*) передбачає створення нових і модернізацію існуючих інститутів, раціоналізацію структурної побудови національної та регіональної інфраструктури підприємництва з метою забезпечення сприятливих умов для розвитку підприємництва, інтегрованого до ЄС. При цьому модель модернізації повинна синтезувати досвід функціонування інститутів інфраструктури в регіонах, підприємства яких успішно співпрацюють з підприємствами країн ЄС.

Результати дослідження. Узагальнення стратегічних програмних документів державної підтримки підприємництва, регіональних стратегій соціально-економічного розвитку доводить відсутність скоординованого підходу до формування стратегічних цілей модернізації ІПП регіонів. Звернемо увагу й на неузгодженість укладення міжнародних угод і формування системних характеристик інфраструктури підприємництва за рахунок коштів та ресурсів програм міжнародної технічної допомоги на макро- та мезорівнях ієрархії управління. На нашу думку, необхідним є запровадження заходів інтеграції інфраструктури підприємництва України з інфраструктурою регіонів країн – членів ЄС на основі гармонізації стратегічних пріоритетів розвитку підприємництва із «спільним доробком» ЄС.

Регіональні та місцеві програми підтримки підприємництва розробляються переважно з метою отримання додаткового фінансування з державного бюджету чи зарубіжних джерел. При цьому їх неузгодженість зі стратегічними документами державного рівня спричиняє недовіру їх реалізації.

Регіональні стратегії розвитку повинні підпорядковуватися загальнодержавним програмним документам і стати основою середньострокового та річного програмування розвитку регіонів. При цьому уваги заслуговують проблеми інтеграції до ЄС, підтримки експортерів, застосування протекціоністських заходів і модернізації інституціональної інфраструктури.

Проаналізуємо передумови та напрями модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції, у т. ч. відповідну законодавчу та нормативну базу.

Важливим для трактування інфраструктури підприємництва законодавчим актом є Господарський кодекс України, який закріплює визначення підприємництва та підприємницької діяльності, принципи, організаційні форми, права і гарантії підприємців, державну підтримку підприємництва (глава 4) [1].

Розвиток інфраструктури підприємництва у стратегічних державних документах (Стратегія сталого

розвитку «Україна – 2020», Державна стратегія регіонального розвитку, Державна програма розвитку внутрішнього виробництва) розглядається опосередковано в частині дерегуляції та розвитку підприємництва, а саме: створення сприятливого середовища ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощення міжнародної торгівлі; скорочення кількості документів дозвільного характеру; приведення системи технічного регулювання у відповідність із європейськими вимогами тощо [2]. При цьому необхідність і пріоритети модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції в Стратегії сталого розвитку України не відображені.

Державна стратегія регіонального розвитку визначає пріоритетними галузеві політики в сфері підприємництва і регулювання. Однією з її операційних цілей є розвиток підприємницького середовища та конкуренції на регіональних товарних ринках як «сприяння розвитку ринкової інфраструктури, зниження бар'єрів та стимулювання вступу на товарні ринки нових виробників» та окремих функцій ІПП регіону (удосконалення дозвільної системи та сфери ліцензування; збільшення обсягів надання державної фінансової підтримки суб'єктам малого підприємництва; проведення навчання з питань провадження підприємницької діяльності; забезпечення розвитку лізингових операцій тощо) [3].

Державна програма розвитку внутрішнього виробництва, яка спрямована на розширення внутрішнього ринку в промисловості, енергетичній сфері, гірничо-металургійному комплексі, машинобудуванні, аграрному секторі шляхом консолідації зусиль держави, бізнесу, науки і освіти, не містить положень щодо інфраструктури підприємництва, хоча й враховує певні її інструменти, зокрема, необхідність «подальшого вдосконалення наявного інституціонального середовища і формування інституційних структур, що сприятимуть модернізації внутрішнього виробництва» (управлінський і фінансовий консалтинг, аудит, промисловий дизайн, інжиніринг, послуги з маркетингу, брендингу, юридичні послуги; забезпечення ефективної кооперації і співробітництва; розроблення та впровадження договорів державно-приватного партнерства) [4].

Одним з основних організаційно-економічних механізмів виконання програми підтримки внутрішнього виробництва на сьогодні визначено «...створення наукових та технологічних парків, бізнес-інкубаторів, прийняття інших прогресивних інституціональних рішень...» [4], певною мірою інноваційної компоненти ІПП регіону. Значна увага приділяється підтримці сектору МСП, зменшенню витрат входження на ринок нових, насамперед інноваційних підприємств, сприянню розвитку інноваційного малого бізнесу у сфері новітніх технологій, створенню відповідної інфраструктури.

Загалом можна говорити про непослідовність, фрагментарність відображення проблем і перспектив розвитку інфраструктури підприємництва в загальнодержавних стратегічних документах.

Процеси європейської інтеграції, що відбуваються нині, актуалізують визначення ролі ІПП регіону в міжнародних зв'язках і угодах, зовнішнього впливу на інституціональний базис інфраструктури підприємництва. У програмних документах, які регламентують відносини між Україною та ЄС (Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу; Угода про асоціацію між Україною та ЄС; План заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу) достатня увага приділяється інституціональній інфраструктурі підприємництва. Зокрема, йдеться про такі пріоритети, як «адаптація законодавства України до законодавства ЄС для зближення із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток підприємницької активності» [5]; «покращення адміністративної структури та нормативно-правової бази для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та ЄС на основі політики ЄС щодо розвитку МСП та промисловості», «сприяння розвитку інноваційної політики...», кластерний розвиток та доступ до фінансових ресурсів» [6].

Статті 379, 419, 420, 432, 433 Глави 10 Угоди про асоціацію [6] та пп. 331, 334 та 335 Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [7] декларують окремі аспекти формування інституціонального базису модернізації ІПП регіону, а саме:

- 1) визначення механізму підтримки малого та середнього підприємництва, забезпечення розвитку його інфраструктури та доступу до кредитних ресурсів;
- 2) сприяння створенню та розширенню інфраструктури для розвитку малого та середнього бізнесу (бізнес-інкубатори, технопарки, фонди підтримки підприємництва) в регіонах, забезпечення участі України у програмах ЄС стосовно розвитку малого та середнього підприємництва;
- 3) створення умов для підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єктів МСП шляхом розроблення освітніх програм і формування відповідної інфраструктури.

Законодавчі акти, які стосуються розвитку підприємництва в Україні (Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Концепція державної політики розвитку малого підприємництва, Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні») загалом окреслюють головні моменти формування

інфраструктури підтримки МСП, проте статтею 14 [8] обмежують її перелік бізнес-центрами, бізнес-інкубаторами, науково-технологічними центрами, центрами трансферу технологій, фондами підтримки малого підприємництва, лізинговими компаніями, консультативними центрами, не враховуючи інших компонент ІПП регіону.

Цього на сьогодні недостатньо. Для формування системи сучасної інфраструктури та забезпечення ефективної інтеграції з підприємництвом регіонів країн – членів ЄС необхідно внести доповнення у рамковий Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», зокрема щодо визначення інституціональної інфраструктури підприємництва, виокремлення її регіональної компоненти, типологізації, положення про забезпечення державної підтримки розвитку ІПП регіону та створення нових об'єктів ІПП регіону на принципах державно-приватного партнерства.

Нині в Україні існує достатня кількість нормативно-правових актів, які стосуються окремих компонент ІПП регіону або їх складових: інформаційно-консультативної (Національна програма інформатизації), фінансово-кредитної, просування та передача продукції (Закон України «Про рекламу»), представлення та захисту інтересів підприємств (Закон України «Про громадські об'єднання»), Закон України «Про торгово-промислові палати»), інноваційної (закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про наукову і науково-технічну діяльність»), Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України), експертно-технічної (Закон України «Про оцінку майна та оціночну діяльність»); освіти та підвищення кваліфікації персоналу (Закон України «Про освіту»). Але в контексті предмета нашого дослідження відповідні законодавчі норми потребують систематизації та узагальнення в аспекті структуризації на різних рівнях ієрархії управління, а також удосконалення з урахування вимог «спільного доробку» ЄС.

Інституціональний аналіз угод, законодавчих актів, нормативно-розпорядчих документів дозволяє виявити значення стратегічних програмних документів з розвитку підприємництва (*рис. 1, с. 128*). Стратегії модернізації ІПП регіону повинні сприяти заходи, визначені іншими стратегічними документами стосовно євроінтеграції, регіонального та інноваційного розвитку, інформатизації, розвитку внутрішнього національного імпортозаміщувального виробництва, активізації зовнішньоекономічної діяльності.

Суб'єктами розробки на національному рівні стратегічних програмних рішень щодо модернізації ІПП регіону (*рис. 1, с. 128*) мають стати Міністерство економічного розвитку і торгівлі, регіональні

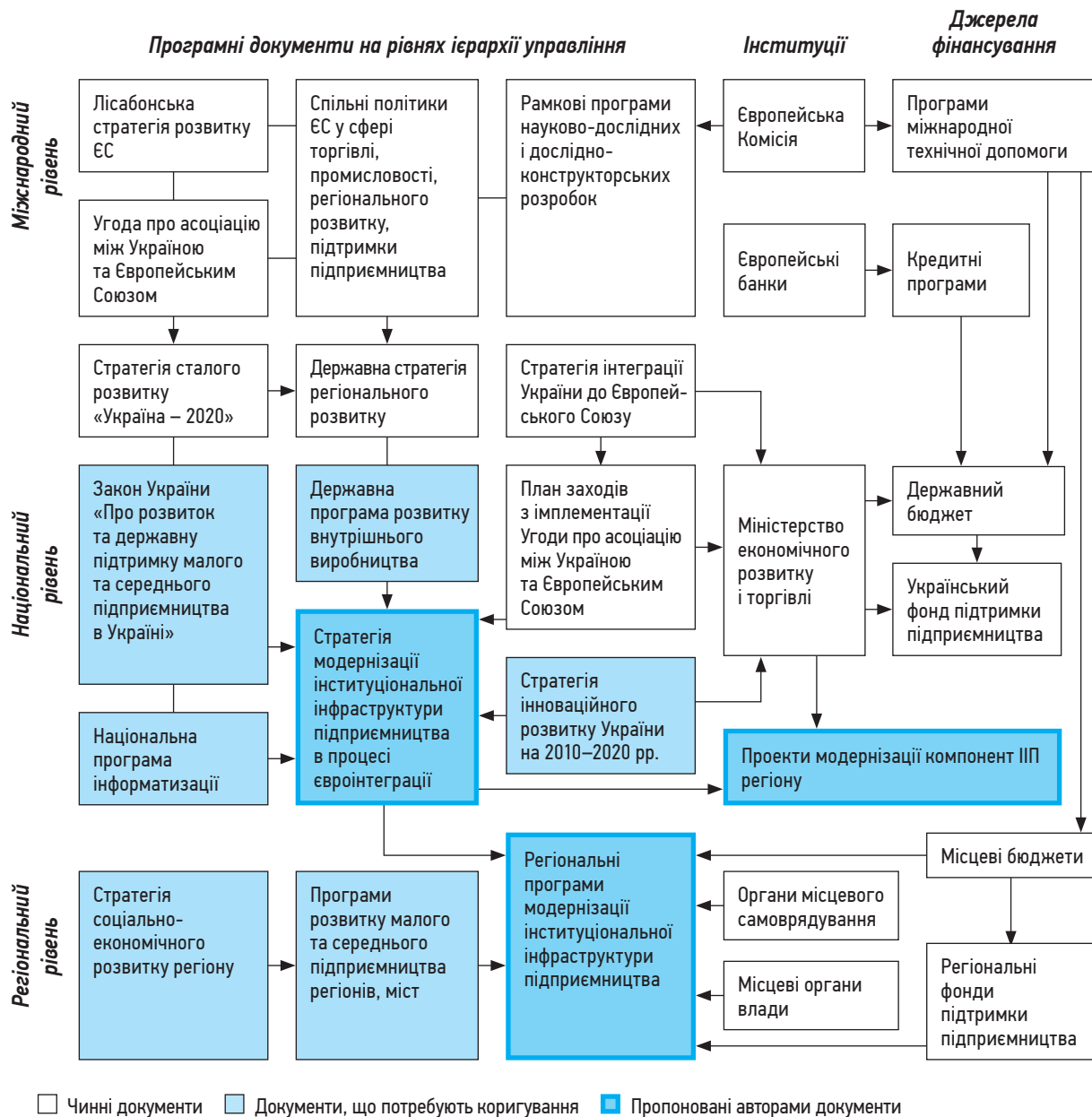

Рис. 1. Функціонально-структурна побудова інституціонального базису стратегії модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції України

Джерело: розроблено авторами.

органи державного управління, громадські та бізнес-асоціації за сприяння європейських інституцій. Органи місцевого самоврядування та регіональні органи державного управління повинні розробляти регіональні програми розвитку ІПП регіону з урахуванням специфіки та найгостріших проблем соціально-економічного розвитку регіонів.

Наголосимо на необхідності державного фінансування реалізації національної та регіональних програм, а також окремих пілотних (демонстраційних) проектів модернізації ІПП регіону. В умовах жорсткої економії бюджетних ресурсів ключовим завданням є вдосконалення механізму розподілу коштів, а також залучення ресурсів

із програм міжнародної технічної допомоги ЄС та кредитів європейських банків. Важливість створення ефективної системи управління регіональними програмами, усунення дублювання функцій із регулювання інфраструктури підприємства потребує посилення координації з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі, зокрема департаменту розвитку бізнес-клімату.

Обмеженість інституціонального базису ІПП в програмних документах національного та регіонального рівнів зумовила необхідність розроблення системи стратегічних пріоритетів і тактичних завдань модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції на основі програмно-цільового

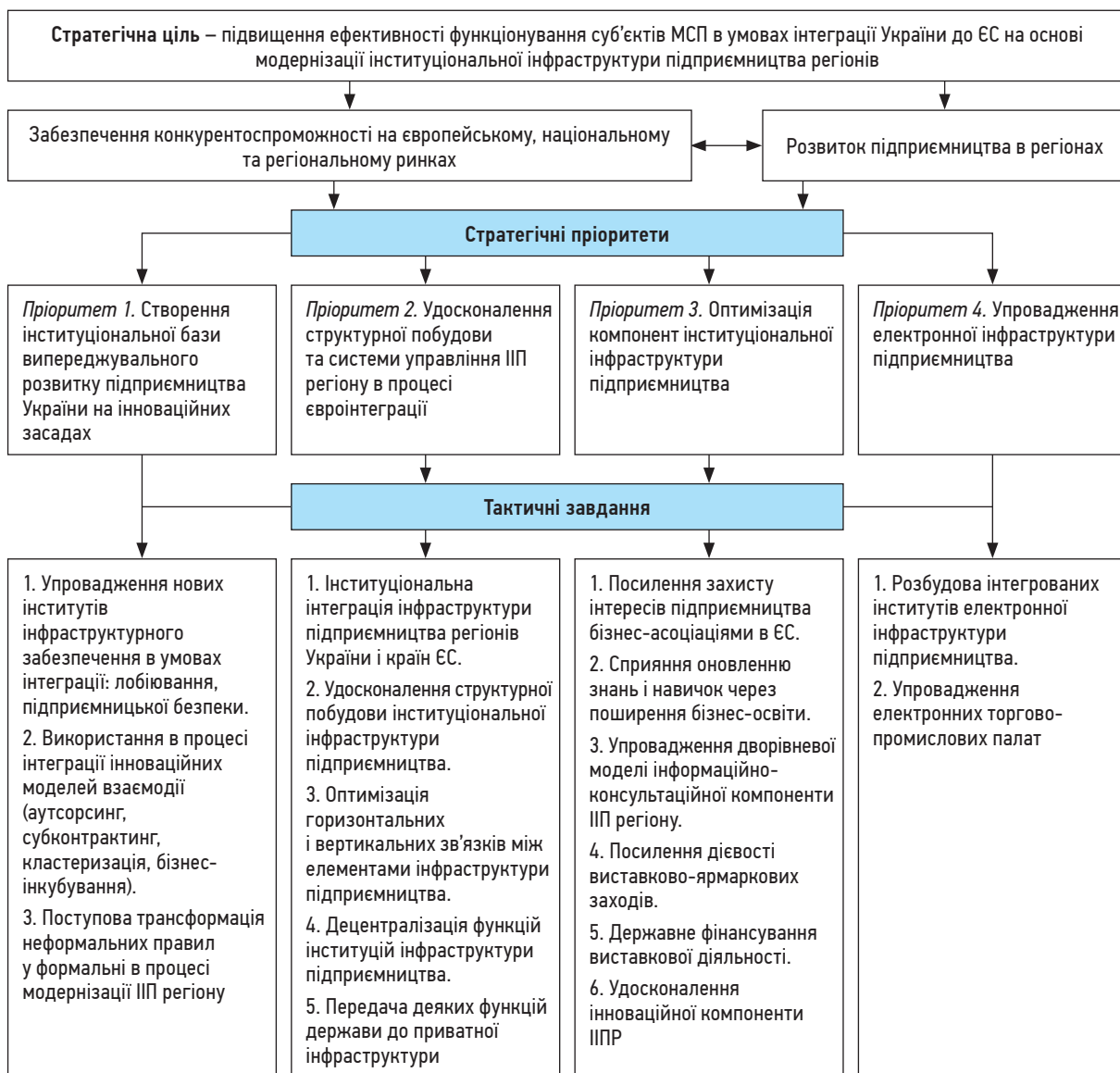

Рис. 2. Стратегічні цілі, пріоритети і завдання модернізації ІПП регіону в процесі євроінтеграції

Джерело: розроблено авторами.

та проблемно-цільового підходів [9–13]. Перший із них дозволив сформулювати такі стратегічні пріоритети (рис. 2): створення інституціональної бази випереджувального розвитку підприємництва України на інноваційних засадах; удосконалення структурної побудови та системи управління ІПП регіону в процесі євроінтеграції; оптимізація компонент; упровадження електронної інфраструктури підприємництва. Наведені стратегічні пріоритети пов'язані з пріоритетами побудови «нової економіки» Лісабонської стратегії [12, с. 252–253], а саме: 1) «електронна Європа» (використання Інтернету у сфері електронної торгівлі та створенні нових технологій); 2) удосконалення функціонування єдиного ринку (правове середовище, захист прав інтелектуальної власності, адміністративні витрати, державні закупівлі); 3) повна інтеграція фінансових ринків і підвищення їхньої ефективності; 4) удосконалення

середовища підприємницької діяльності (створення динамічного середовища бізнесу з дієвими стимулами інновацій, заохочення «духу» підприємництва); 5) розвиток європейської зони досліджень, підприємництва й інновацій; 6) забезпечення соціальної єдності (збільшення інвестицій у людський капітал і розширення знань та навичок).

Генеральна ціль і стратегічні пріоритети є основою розроблення регіональних програм модернізації ІПП регіону. Вирішення тактичних завдань щодо їх досягнення потребує розроблення й реалізації регіональних програм та проектів із модернізації окремих компонент ІПП регіону. Очікувані результати реалізації заходів: підвищення конкурентоспроможності підприємств на європейському ринку; розвиток підприємництва в регіонах; забезпечення політики протекціонізму завдяки

збільшенню кількості та покращенню якості діяльності інститутів інфраструктури підприємництва, активізації участі підприємств у мегарегіональному співробітництві за допомогою інститутів інфраструктури, покращенню структурної побудови ІПП регіонів, упровадженню нових інститутів та вдосконаленню горизонтальних і вертикальних зв'язків інфраструктури підприємництва.

Проблемно-цільові установки, обґрунтовані на основі модифікованої матриці квантифікованого *SWOT*-аналізу та розроблення «дерева рішень», дали можливість запропонувати інституціональний базис модернізації інфраструктури підприємництва Запорізької області як регіону з низьким ступенем забезпеченості підприємництва інфраструктурою та одночасною сформованістю майже всіх її компонент. Ключовими тактичними завданнями з точки зору вирішення проблем розвитку інфраструктури в цьому регіоні є: інституціональна інтеграція інфраструктури підприємництва регіонів України і країн ЄС; упровадження інститутів інфраструктурного забезпечення в умовах інтеграції (лобіювання, підприємницької безпеки); розбудова інтегрованих інститутів електронної інфраструктури підприємництва. Ці завдання взаємопов'язані між собою на різних рівнях ієрархії управління та корелюють зі стратегічними пріоритетами побудови «нової економіки» ЄС.

У процесі концептуалізації напрямів модернізації ІПП регіонів в умовах євроінтеграції необхідно вирішити низку актуальних завдань (зміцнення економічної безпеки підприємств і посилення конкурентоспроможності на європейських ринках, розвиток міжрегіонального та інтеррегіонального співробітництва, захист інтересів підприємництва в СОТ, лобіювання в інституціях ЄС) і сформувати напрями інфраструктурної підтримки:

- економічний (орієнтує підприємства на дослідження економічних можливостей експорту та розробку механізму просування продукції на ринки країн ЄС);
- технічний (для активізації експертно-технічної компоненти інституціональної інфраструктури при експорті в ЄС);
- ментальний (охоплює соціально-ментальні особливості населення країни-експортера продукції).

Для досягнення поставленої мети – розбудови і модернізації ІПП регіону та вирішення основних завдань (структурної модернізації та впровадження інноваційних інститутів інфраструктури підприємництва) – доцільно використати такі механізми трансформації, як-от: передача функцій держави приватним об'єктам інфраструктури; розвиток інститутів міжнародної співпраці; упровадження нових інститутів інфраструктури в умовах євроінтеграції (лобіювання, економічної безпеки);

використання інноваційних форм і моделей взаємодії; удосконалення компонент; децентралізація функцій інфраструктури підприємництва.

Висновки. Недосконалість інституціонального підґрунтя розвитку ІПП регіону в програмних документах національного та регіонального рівнів зумовлює необхідність розроблення стратегічних цілей, пріоритетів і завдань модернізації ІПП в процесі євроінтеграції на базі програмно- та проблемно-цільового підходів. Перший із них дозволив сформулювати такі стратегічні пріоритети: створення інституціональної бази випереджувального розвитку підприємництва України на інноваційних засадах; удосконалення структурної побудови та системи управління ІПП регіону в процесі євроінтеграції; трансформація компонент; упровадження електронної інфраструктури підприємництва.

Проблемно-цільовий підхід до стратегічного програмування структурних змін, реалізований з використанням модифікованого методу *SWOT*-аналізу, розроблення «дерева проблем» і «дерева рішень», дозволив виявити ключові завдання. Це – інституціональна інтеграція інфраструктури підприємництва регіонів України і країн ЄС; упровадження інститутів інфраструктурного забезпечення в умовах інтеграції (лобіювання, безпека підприємництва); розбудова інтегрованих інститутів електронної інфраструктури підприємництва. Ці завдання взаємопов'язані між собою на різних рівнях ієрархії управління та корелюють зі стратегічними пріоритетами побудови «нової економіки» ЄС. Поєднання програмно- та проблемно-цільового підходів у формуванні та реалізації стратегічних пріоритетів модернізації ІПП дозволить підвищити рівень конкурентоспроможності МСП та забезпечити соціально-економічний розвиток регіонів.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11>
2. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва» від 12 вересня 2011 р. № 1130. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF/page>
5. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11 червня 1998 р. № 615/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615/98>

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 р. № 984_011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/para2820#n2820
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «План заходів з імplementації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки» від 17 вересня 2014 р. № 847-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80>
8. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22 березня 2012 р. № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
9. Жаліло Я.А. Теорія та практика формування ефективно економічної стратегії держави : монографія. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.
10. Дергачов О.П. Партнерський потенціал України: становлення і реалізація : монографія. – К. : Ін-т політ. і етнонац. досл. ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2009. – 496 с.
11. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
12. Жук М.В., Бауліна Т.В. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посіб. – К. : Вид. Паливода А.В., 2006. – 348 с.
13. Гуменюк А.М. Безпека структурно-інституціональної трансформації економіки регіону: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія. – К. : НІСД, 2014. – 468 с.

References

1. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. № 436-IV [Economic code of Ukraine from 2003, Jan. 16 No. 436-IV]. (n.d.). [zakon4.rada.gov.ua](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11> [in Ukrainian].
2. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Strategiiu stalogo rozvytku «Ukraina – 2020» vid 12 sichnia 2015 r. № 5/2015 [Decree of the President of Ukraine "On the strategy of sustainable development "Ukraine–2020" from 2015, Jan. 12 No. 5/2015]. (n.d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].
3. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnogo rozvytku na period do 2020 roku» vid 6 serpnia 2014 r. № 385 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the state strategy for regional development for the period up to 2020" from 2014, Aug. 6 No. 385]. (n.d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy rozvytku vnutrishnogo vyrobnytstva» vid 12 veresnia 2011 r. № 1130 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the state program for the development of internal production" from 2011, Sept. 12 No. 1130] (n.d.). zakon.rada.gov.ua.

5. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro zatverdzhennia Stratehii intehratsii Ukrainy do Yevropeiskogo Soiuzu» vid 11 chervnia 1998 r. № 615/98 [Decree of the President of Ukraine «On Approval of the Strategy of Ukraine's integration into the European Union» from 1998, June 11 No. 615/98]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615/98> [in Ukrainian].
6. Ugoda pro Asociaciju mizh Ukrainou, z odniei storoni, ta Yevropejskim Sojuzom, Yevropejskim spivtovaristvom z atomnoi energii i yihnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 16 veresnia 2014 r. № 984_011 [Agreement on the Association between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand from 2014, Sept. 16 No. 984_011]. (n.d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/para2820#n2820 [in Ukrainian].
7. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Plan zahodiv z implementacii Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainou, z odniei storony, ta Yevropejskim Soiuzom, Yevropejskim Spivtovaristvom z atomnoi enerhii i yihnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, na 2014–2017 roky» vid 17 veresnia 2014 r. № 847-r [The Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Plan of measures for the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, for 2014–2017" from 2014, Sept. 17 No. 847-r] (n.d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80> [in Ukrainian].
8. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22 березня 2012 р. № 4618-VI [The Law of Ukraine "On the development and state support of small and medium enterprises in Ukraine" from 2012, March 22]. (n.d.). zakon1.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> [in Ukrainian].
9. Zhalilo, Ya.A. (2009). *Teoriia ta praktyka formuvannia efektyvnoi ekonomichnoi stratehii derzhavy [Theory and practice of forming an effective economic strategy of the state]*. Kyiv: NISS [in Ukrainian].
10. Dergachov, O.P. (2009). *Partnerskyi potentsial Ukrainy: stanovlennia i realizatsiia [Ukraine's partnership potential: formation and implementation]*. Kyiv, Instytut politychnykh ta etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].
11. Horbulin, V.P. & Kachinskii, A.B. (2010). *Stratehichne planuvannia: vyrishennia problem natsionalnoi bezpeky [Strategic planning: solving national security problems]*. Kyiv: NISS [in Ukrainian].
12. Zhuk, M.V. & Baulina, T.V. (2006). *Mizhnarodni stratehii ekonomichnogo rozvytku [International strategies of economic development]*. Kyiv: Vydavets Palyvoda A.V. [in Ukrainian].
13. Gumeniuk, A.M. (2014). *Bezpeka strukturno-institutsionalnoi transformatsii ekonomiky rehionu: teoretychni osnovy ta prykladni aspekty [The security of structural and institutional transformation of the region's economy: theoretical foundations and applied aspects]*. Kyiv: NISS [in Ukrainian].